

- Krajské úřady a Magistrát hl. města Prahy
- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Váš dopis značky   ze dne

Naše č. j.
MPSV -2022/

Vyřizuje/linka
Hovorka/2404

V Praze dne
21. 3. 2022

Věc: Metodická informace k určení věcné a místní příslušnosti orgánů sociálně-právní ochrany dětí při poskytování ochrany a pomoci dětem, které přicházejí na území České republiky v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině, vyvolaným invazí vojsk Ruské federace.

1. Okruh dětí, kterým je poskytována sociálně-právní ochrana v plném rozsahu a v nezbytném rozsahu

Na základě § 2 odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 359/1999 Sb.“), se sociálně-právní ochrana poskytuje v plném rozsahu dětem, které na území České republiky

a) mají **trvalý pobyt**,

b) mají **povolen trvalý pobyt** na území České republiky nebo mají **oprávnění k přechodnému pobytu** na území České republiky po dobu **nejméně 90 dnů** podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 326/1999 Sb.“),

c) podaly **žádost o udělení mezinárodní ochrany**,

d) jsou **oprávněny trvale pobývat** na území České republiky podle § 87 zákona č. 326/1999 Sb. (děti svěřené rozhodnutím soudu do náhradní výchovy na území České republiky),

e) pobývají s rodičem, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany nebo oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území České republiky, nebo které na území České republiky pobývají na základě uděleného oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany na území podle zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců (dále jen „zákon č. 221/2003 Sb.“),

f) pobývají s rodičem, který na území České republiky pobývá na základě potvrzení o strpění pobytu na území České republiky podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, nebo který je azylantem anebo osobou požívající doplňkové ochrany, nebo

g) jsou azylantem nebo osobou požívající doplňkové ochrany.

V nezbytném rozsahu stanoveném v § 37 a § 42 se v souladu s § 2 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb. poskytuje sociálně-právní ochrana poskytuje také dětem, které nemají na území České republiky povolen trvalý pobyt, nemají oprávnění k přechodnému pobytu na území České republiky po dobu nejméně 90 dnů podle zákona č. 326/1999 Sb. ani nejsou oprávněny trvale pobývat na území České republik na základě § 87 zákona č. 326/1999 Sb.

V návaznosti na výše citovaná ustanovení § 2 odst. 2, 3 zákona č. 359/1999 Sb. platí následující:

Dětem, které na území České republiky přicházejí v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině, vyvolaného invazí vojsk Ruské federace, se poskytuje sociálně-právní ochrana **v plném rozsahu** v případě, že

- 1) mají **oprávnění k přechodnému pobytu na území České republiky na dobu nad 90 dnů** na základě
  - i. udělení víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území České republiky podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb.,
  - ii. předběžného opatření soudu o umístění dítěte do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, do ústavu pro péči o děti nebo do péče fyzické osoby podle § 18 písm. d) bod 4 zákona č. 326/1999 Sb.;
- 2) jim byla **udělena dočasná ochrana** na území České republiky podle zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny, vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (dále jen „zákon č. 65/2022 Sb.“), ve spojení se zákonem č. 221/2003 Sb. a dotčenými právními předpisy Evropské Unie¹;

---

¹ **Směrnice Rady 2001/55/ES** ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími + **prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382** ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana.

- 3) jsou **oprávněny trvale pobývat** na území České republiky na základě pravomocného rozhodnutí soudu o umístění dítěte do náhradní výchovy ústavu nebo fyzické osoby podle § 87 zákona č. 326/1999 Sb.; nebo
- 4) pobývají na území České republiky s rodičem, který podal žádost u udělení dočasné ochrany nebo kterému byla na území České republiky udělena dočasná ochrana.

Dětem se státním občanstvím Ukrajiny, které na území České republiky přechodně pobývají bez víza po dobu nejdéle celkem 90 dnů (v rámci bezvízového styku), a které zároveň na území České republiky nepobývají s rodičem, jemuž byla udělena dočasná ochrana nebo který je žadatelem o udělení dočasné ochrany, se poskytuje sociálně-právní ochrana **v nezbytném rozsahu**.

2. Místní příslušnost orgánů sociálně-právní ochrany dětí v neodkladných případech

Pro poskytování sociálně-právní ochrany dítěti v neodkladných případech, které jsou vymezeny v § 15, § 16 odst. 1 a § 37 zákona č. 359/1999 Sb., jsou vždy místně **příslušné obecní úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností podle místa, kde se dítě aktuálně fakticky nachází**, jak vyplývá z ustanovení § 61 odst. 3 písm. a) a z § 61 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb. To platí jak ve vztahu k dětem se státním občanstvím Ukrajiny, kterým se poskytuje sociálně-právní ochrana v plném rozsahu, tak ve vztahu k dětem, kterým se poskytuje pouze v nezbytném rozsahu (viz výše část 1.).

Místní příslušnost obecního úřadu se řídí místem, kde se dítě nachází, jde-li o výkon povinností podle § 10 odst. 1 písm. a), § 15 odst. 1 a § 37 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., tj. o povinnost:

- **Vyhledávat děti uvedené v § 6 zákona č. 359/1999 Sb.**, na které se sociálně-právní ochrana zaměřuje. V případě dětí přicházejících na území České republiky v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině se typicky jedná zejména o děti bez doprovodu dospělé osoby, která za dítě odpovídá podle právního řádu nebo praxe Ukrajiny, nebo o děti, o které se rodiče nebo jiné doprovázející osoby nemohou řádně a dostatečně postarat.
- **Zajistit neodkladnou péči dítěti, které se ocitlo bez péče přiměřené jeho věku** zejména v důsledku úmrtí rodičů nebo jejich hospitalizace, a uvědomit o způsobu zajištění neodkladné péče tomuto dítěti (zejména prostřednictvím příbuzných dítěte) obecní úřad obce s rozšířenou působností, jde-li o dítě uvedené v § 2 odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., jemuž se poskytuje sociálně-právní ochrana v plném rozsahu.

Typicky se může jednat o situaci, kdy se bez žádné nebo přiměřené péče ocitne dítě s ukrajinským státním občanstvím až poté, kdy přicestuje na území České republiky a kdy je mu zde udělena dočasná ochrana v souladu se zákonem č. 65/2022 Sb. (např. v důsledku hospitalizace jediného doprovázející rodiče, zpravidla matky).

- **Učinit opatření k ochraně života a zdraví dítěte uvedeného v § 2 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb.,** jemuž se poskytuje sociálně-právní ochrana v nezbytném rozsahu, a **zajistit uspokojování jeho základních životních potřeb v nejnutnějším rozsahu, včetně zdravotních služeb,** ocitlo-li se takové dítě bez jakékoliv péče nebo jsou-li vážně ohroženy nebo narušeny jeho život nebo příznivý vývoj.

Typicky se může jednat o situaci, kdy na území České republiky přicestuje dítě se státním občanstvím Ukrajiny bez doprovodu dospělé osoby odpovědné za toto dítě,² zejména jde-li o dítě mladší 15 let.

Místní příslušnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností se řídí místem, kde se dítě nachází, jde-li o výkon povinností podle § 15 odst. 2, § 16 odst. 1 a § 37 odst. 2, 3 zákona č. 359/1999 Sb., tj. o povinnost:

- Posoudit, zda **jsou dostatečně zajištěna práva a uspokojovány odůvodněné potřeby dítěte, které se ocitlo bez péče přiměřené jeho věku zejména v důsledku úmrtí nebo hospitalizace rodičů,** nebo zda je potřebné učinit další opatření k ochraně dítěte (např. zajistit dítěti dočasnou neodkladnou péči prostřednictvím osoby v evidenci nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, podat k soudu návrh na vydání předběžného opatření o předání dítěte do výchovného prostředí určené fyzické osoby nebo zařízení apod.).
- **Podat k soudu neprodleně návrh na vydání předběžného opatření, kterým je nařízeno předání dítěte do výchovného prostředí určené fyzické osoby nebo zařízení** (§ 452 odst. 1, 2 zákona o zvláštních řízeních soudních), ocitne-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče anebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo narušen. Při splnění zákonných podmínek stanovených v § 16 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., § 452 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních a § 924 občanského zákoníku je obecní úřad obce s rozšířenou působností oprávněn i povinen podat k soudu návrh na vydání předběžného opatření i ve vztahu k dítěti

² K vymezení doprovázející osoby odpovědné za dítě blíže viz Metodickou informaci MPSV č.j. MPSV-2022/49636-250 ze dne 17. 3. 2022

se státním občanstvím Ukrajiny, které nemá za území České republiky založeno bydliště, ale nachází se na území České republiky.³

- Posoudit, zda jsou učiněna dostatečná opatření k ochraně života, zdraví a k uspokojování základních potřeb, včetně zdravotních služeb, dítěte uvedeného v § 2 odst. 3, které se ocitlo bez jakékoliv péče nebo jehož život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy či narušeny, a v případě potřeby **učinít další nezbytná opatření směřující k ochraně dítěte**, zejména
  - a. podat k soudu návrh na nařízení předběžného opatření o úpravě poměrů dítěte,
  - b. podat návrh na jmenování poručníka nebo opatrovníka dítěte (jedná-li se o dítě se státním občanstvím Ukrajiny, které má bydliště na území České republiky),⁴
  - c. podat návrh na ústavní výchovu (jedná-li se o dítě se státním občanstvím Ukrajiny, které má bydliště na území České republiky),⁵
  - d. zprostředkovat umístění dítěte v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (uzavřít za dítě smlouvu o poskytování ochrany a pomoci podle § 42a zákona č. 359/1999 Sb.).

O přijatých opatřeních ve vztahu k dítěti uvedenému v § 2 odst. 3, jemuž je poskytována sociálně-právní ochrana v nezbytném rozsahu, je obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen vyrozumět zastupitelský úřad Ukrajiny a Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí.

3. Místní příslušnost orgánů sociálně-právní ochrany dětí v ostatních případech

Jde-li o výkon opatrovnictví nebo poručenství dítěte se státním občanstvím Ukrajiny, je k výkonu funkce opatrovníka nebo poručníka dítěte podle § 17 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb. místně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, **kteřý byl jako opatrovník nebo poručník jmenován rozhodnutím soudu** (viz § 61 odst. 3 písm. e) zákona č. 359/1999 Sb., ve znění zákona č. 363/2021 Sb.). Nejčastěji půjde o výkon funkce tzv. kolizního opatrovníka (procesního zástupce) dítěte v soudním řízení o úpravě právních vztahů mezi rodiči a dítětem, ve věci poručenství a opatrovnictví nad nezletilým dítětem nebo ve věci vyživovací povinnosti rodičů nebo jiných osob vůči dítěti se státním občanstvím Ukrajiny podle čl. 33 až 35 Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech ze dne 28. 5.

³ V podrobnostech viz část 5. Metodické informace MPSV č.j. MPSV-2022/49636-250 ze dne 17. 3. 2022

⁴ V podrobnostech viz část 6. Metodické informace MPSV č.j. MPSV-2022/49636-250 ze dne 17. 3. 2022

⁵ V podrobnostech viz část 6. Metodické informace MPSV č.j. MPSV-2022/49636-250 ze dne 17. 3. 2022

2001 (vyhlášena pod č. 123/2002 Sb.m.s.), ve znění Protokolu ze dne 14. 9. 2007 (č. 77/2008 Sb.m.s.).

Ve všech ostatních případech je k zajišťování ochrany a pomoci a k plnění úkolů orgánu sociálně-právní ochrany dětí ve vztahu k dítěti se státním občanstvím Ukrajiny, které se nachází na území České republiky a kterému se podle § 2 odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb. poskytuje sociálně-právní ochrana v plném rozsahu, **místně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu se nachází místo pobytu dítěte na území České republiky podle druhu pobytu cizince podle zákona č. 326/1999 Sb.** Nemá-li dítě místo pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince, **řídí se místní příslušnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí posledním známým místem pobytu dítěte na území České republiky** (viz § 61 odst. 6 ve spojení s § 4 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., ve znění zákona č. 363/2021 Sb.).

Obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu se nachází místo pobytu dítěte na území České republiky podle zákona č. 326/1999 Sb., je v rámci výkonu sociálně-právní ochrany dětí příslušný zejména

- vykonávat poručenství dítěte jako veřejný poručník do doby, než soud jmenuje dítěti jiného poručníka nebo dokud se jmenovaný poručník neujme funkce (§ 17 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb.),
- přijímat oznámení státních orgánů, pověřených osob, škol, školských zařízení, poskytovatelů zdravotních služeb a dalších zařízení určených pro děti o skutečnostech, které nasvědčují tomu, že dítě se státním občanstvím Ukrajiny je dítětem uvedeným v § 6 zákona č. 359/1999 Sb., na které zaměřuje sociálně-právní ochrana dětí (§ 10 odst. 4 věta první zákona č. 359/1999 Sb.),
- přijímat oznámení osoby provozující ústavní zařízení o přijetí dítěte se státním občanstvím Ukrajiny do ústavního zařízení (§ 10 odst. 4 věta třetí zákona č. 359/1999 Sb., ve znění zákona č. 363/2021 Sb.),
- vyhodnocovat situaci dítěte se státním občanstvím Ukrajiny a jeho rodiny z hlediska posouzení toho, zda se jedná o dítě uvedené v § 6 zákona č. 359/1999 Sb., a poskytovat pomoc a poradenství rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte (§ 10 odst. 3 písm. c), § 11 odst. 1 písm. a), b), § 11 odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb.),
- podávat k soudu návrhy ve věci výchovy dítěte, zejména návrhy uvedené v § 14 odst. 1 písm. b), c), e), f), l) a m) zákona č. 359/1999 Sb., ve znění zákona č. 363/2021 Sb.,
- rozhodovat o vydání souhlasu s poskytováním ochrany a pomoci dítěti v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, s poskytováním sociální služby v domově pro osoby se zdravotním postižením a služeb v dětském domově pro děti do 3 let věku na základě smlouvy (§ 16b zákona č. 359/1999 Sb.).

Místem pobytu cizince na území České republiky se pro účely určení místní příslušnosti orgánu sociálně-právní ochrany rozumí **místo pobytu podle zákona č. 326/1999 Sb.** Cizinci starší 15 let jsou povinni do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území České republiky⁶ ohlásit místo pobytu na území policii (odboru cizinecké policie Krajského ředitelství Policie České republiky) nebo ubytovateli (§ 93 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb.).⁷ Povinnost hlášení pobytu splní cizinec osobně vyplněním přihlašovacího tiskopisu. Za cizince mladšího 15 let plní povinnosti stanovené zákonem č. 326/1999 Sb. jeho zákonný zástupce nebo osoba, které byl svěřen do péče nebo pod jejíž dohled byl cizinec mladší 15 let svěřen po dobu pobytu na území České republiky (§ 103 písm. u) a § 107 odst. 15 zákona č. 326/1999 Sb.).

V případě osob se státním občanstvím Ukrajiny nebo s trvalým pobytem na území Ukrajiny, kterým bylo nebo bude v období od 24. února 2022 uděleno oprávnění k pobytu na území České republiky za účelem dočasné ochrany, se má podle § 4 odst. 4 zákona č. 65/2022 Sb. za to, že pro účely zákona o pobytu cizinců na území České republiky se **osoba s udělenou dočasnou ochranou považuje za držitele víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území České republiky podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb.** Udělení dočasné ochrany se vyznačuje cizinci vízovým štítkem do cestovního dokladu (§ 5 odst. 4 zákona č. 65/2022 Sb.). Pokud dítě mladší 15 let nemá vlastní cestovní doklad, je možné vyznačit vízový štítek o udělení dočasné ochrany do cestovního dokladu rodiče nebo jiné osoby, v jejímž cestovním dokladu je dítě zapsáno, případně do jiného dokladu evidujícího údaje o dítěti (např. hraniční průvodka).

Na základě § 98 odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb. platí, že cizinec, který pobývá na území České republiky na vízum k pobytu nad 90 dnů je povinen hlásit změnu místa pobytu na území do 30 dnů ode dne změny Ministerstvu vnitra, **pokud předpokládaná změna místa pobytu bude delší než 30 dnů.** Zákon č. 65/2022 Sb. pak ve vztahu k občanům Ukrajiny, který bylo nebo bude v období od 24. února 2022 uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění nebo dočasná ochrana, stanoví, že změnu místa hlášeného pobytu mohou provést také prostřednictvím dálkového přístupu vyplněním elektronického formuláře v rozsahu údajů uvedených v přihlašovacím tiskopise (viz § 6 odst. 8 zákona č. 65/2022 Sb.).

Závěrem této části je nezbytné upozornit, že děti přicházející na území České republiky v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině, jakož i rodiče těchto dětí nebo

⁶ Krizovým opatřením vlády byla po dobu trvání nouzového stavu prodloužena lhůta pro ohlášení místa pobytu na 30 dnů od příjezdu na území České republiky, jde-li o občany Ukrajiny splňující podmínky pro udělení víza za účelem strpění nebo pro udělení dočasné ochrany podle zákona č. 65/2022 Sb.

⁷ Ubytovatelem se pro účely zákona č. 326/1999 Sb. rozumí každý, kdo poskytuje ubytování za úhradu nebo ubytovává více než 5 cizinců, s výjimkou případu, kdy jde o osoby navzájem blízké. Ubytováním se rozumí vztah založený smlouvou o ubytování, nájemní smlouvou, podnájemní smlouvou nebo smlouvou s obdobným obsahem.

jiné osoby odpovědné za jejich výchovu, **mají právo požádat o pomoc při ochraně práv dítěte jakýkoliv orgán sociálně-právní ochrany dětí** uvedený v § 4 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., bez ohledu na věcnou a místní příslušnost jednotlivých orgánů sociálně-právní ochrany (viz § 8 odst. 1 a § 9 zákona č. 359/1999 Sb.). Každý orgán sociálně-právní ochrany dětí, na který se děti, rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu obrátí s žádostí o pomoc při ochraně práv dítěte, **je povinen poskytnout pomoc v rozsahu své působnosti** a v případě potřeby vyrozumět o situaci dítěte a jeho rodiny místně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu se dítě fakticky nachází (v neodkladných případech) nebo v jehož obvodu se nachází místo pobytu dítěte na území České republiky (viz výše).

4. Součinnost s orgány sociálně-právní ochrany v ostatních v rámci Krajských asistenčních center pomoci Ukrajině

Obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu se nachází Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině (KACPU), je místně příslušný k poskytování součinnosti a pomoci přímo na pracovišti KACPU nebo k přijímání informací od jiných státních orgánů působících v rámci KACPU na základě příslušnosti k výkonu povinností obecního úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle § 10 odst. 1 písm. a), § 15 a § 37 zákona č. 359/1999 Sb. (viz výše část 2.).

Obecní úřad obce s rozšířenou působností v místě pracoviště KACPU předá informace o situaci dítěte a jeho rodiny obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu se nachází místo pobytu dítěte na území České republiky podle zákona č. 326/1999 Sb., za účelem vyhodnocení nezbytnosti dalších opatření sociálně-právní ochrany (viz výše část 3.).

Mgr. Martina Štěpánková Štýbrová, v.r.
ředitelka odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí